

10.09.1992.g

36/92

ODBOR ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA NOVI PAZAR, SANDŽAK

ADRESA OSMANA ĐIKIĆA BR 2 – 36300 NOVI PAZAR, SANDŽAK – TEL./FAX 0038 20 29 312

10.09

1992 god

KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA U SANDŽAKU

Vojno-policijski teror

- Od početka rata u Bosni i Hercegovini iz Sandžaka se iselilo više od 70.000 Muslimana.
- Iz opština Pljevlja, Priboj i Bijelo Polje iseljeno je 65 % Muslimana.
- U poslednjih 5 mjeseci Pribojski SUP je izdao 4.000 putnih isprava a u toku je razmatranje još 1.600 zahtjeva.
- Od 06. 05. 1992. g. do 27. 08. 1992.g. u Pljevljima su izvršene 32 terorističke akcije na kuće, lokale i ostale objekte čiji su vlasnici Muslimani.
- U Bijelom Polju od 08. 04. 1992.g. do 01. 09. 1992.g. izvršeno je 13 većih terorističkih akcija na različite objekte čiji su vlasnici Muslimani.
- U selu Sočica (Priboj) spaljene su 4 Muslimanske kuće a zabilježeno je podmetanje još 7 eksplozivnih naprava na objekte čiji su vlasnici Muslimani (zadnja 3 mjeseca).
- U naselju Luka (Priboj) 10. 03. 1992.g. na ulaznim vratima svoje kuće izbođen je nožem Musliman Oparnica Salko od strane gradjanina srpske nacionalnosti.
- Dana 26. 04. 1992. g. u Priboju je napadnuta porodica Mehović (selo Bare) od strane porodice srpske nacionalnosti (braća Djurović).
- Dana 26. 08. 1992. g. u Sjeverinu (Priboj) ubijen je Berbo Ramo rođen 1952.g. u selu Zabrdje. Počinioci su pripadnici Bijelih orlova iz ove opštine .
- U julu mjesecu iz Medicinskog centra u Priboju nestala su dva pacijenta muslimanske nacionalnosti Čeljo Sabahudin i Šaljaj Jusuf. Isti su zaklani na teritoriji Dobruna.
- U Sjenici 16. 03. 1992.g. u 12¹⁵ pretučeno je 6 učenika muslimanske nacionalnosti od strane srpsko-crnogorskih rezervista. Isti su sve do 19 časova držani bosi na snijegu , terajući ih da k opaju .
- Dana 03. 05. 1992. g. na kuću narodnog poslanika Dr. Alije Mahmutovića iz Sjenice podmetnuta je eksplozivna naprava pri čemu je kuća pretrpela znatno oštećenje.
- Permanentno nadletanje borbenih aviona vojske Jugoslavije iznad Sandžačkih naselja . Karakterističan primjer je zabilježen 18. 08. 1992.g. u 21 i 40 min. i 19. 08. 1992.g. u 19 časova i 15 minuta kada su borbeni avioni brišućim letom na duplom forsažu nadletali Novi Pazar prostirući zvuk iznad 120 decibela.
- U Sandžaku je prisutno više od 29.000 vojnika (rezervista).
- Dana 28. 08. 1992.g. u okolini Budjeva (Sjenica) pristiglo je 30 vojnih kamiona rezervista i 20 tenkova Jugoslovenske vojske. Iz tog sela je iseljeno muslimansko stanovništvo pod izgovorom da se vrši vojna obuka.
- Dana 30. 05. 1992.g. pucali su srpski rezervisti na automobil u kojem su se nalazili Aščerić Nuradin i Krlić BEJTO. Automobil se kretao iz pravca Tutina prema Novom Pazaru.
- Dana 31. 05. 1992. g. srpsko-crnogorski rezervisti su u selu Paljevo (Tutin) brutalno pretukli 85-ogodišnjeg Čazima Demeća zadavši mu teške telesne povrede od udarača nožem po vratu.

- Zbog neodazivanja Muslimana na poziv u Jugoslovensku vojsku, koja učestvuje u ratu u Bosni i Hrvatskoj vodi se krivični postupak protiv više od 2.000 Muslimana.
- Na području opštine Novi Pazar od 01. 01. 1992.g. do 01. 04. 1992.g. izvršeno je 20 pretresa stanova od čega u 19 slučajeva kod Muslimana.
- Djerlek Azrudin i Ljuca Sabahunudin nakon što su privezani za drvo pretučeni su do besvijesti od strane milicije kod Motela Ras (Novi Pazar) zbog toga što su pevali muslimanske pjesme.

Ekonomija

- Sandžačke opštine su najnerazvijenije opštine na tlu bivše Jugoslavije.
- Tutin sa nacionalnim dohotkom od 16 % Republičkog prosjeka je na posljednjem mjestu u Jugoslaviji.
- Novi Pazar je opština koja poslije Preševa ima najveći broj nezaposlenih u odnosu na broj stanovnika (96 nezaposlenih na 1.000 stanovnika, Republički prosjek iznosi 54).
- Opštini Rožaje sa većinskim muslimanskim stanovništvom oduzete su šume u iznosu od 2.000 ha i pridodate opštini Berane gdje živi većinsko srpsko-crnogorsko stanovništvo.
- Porezi i ostale državne dažbine kod privatnika u Sandžaku su i do 20 puta veće za pojedine djelatnosti od istih u Srbiji.
- U odnosu na broj stanovnika srpske opštine Kraljevo i Raška imaju 3 puta odnosno 2 puta veći broj društvenih stanova od Novog Pazara.
- U Tutinu ima 216 društvenih stanova a od toga 24,59 % je u vlasništvu Srba (u Tutinu živi svega 3 % Srba).
- U opštini Tutin gdje živi 35.000 stanovnika ima 40 bolničkih ležaja.

Kultura, obrazovanje i informisanje

- U Sandžaku ne postoji ni jedna viša niti visoka škola.
- U Sandžaku su ukinute pojedine struke u srednješkolskom obrazovanju (zdravstvo, pedagogija...)
- U školama je zabranjena upotreba latiničnog pisma i bosnaskog jezika. Iz tog razloga sa radnog mjesta profesora jezika i književnosti s posla je izbačen Ujkan Eminović iz Tutina po odluci direktora osnovne škole " Aleksa Šantić " (odluka broj 41/1 od 02. 04. 1992. g.).
- U nastavnim planovima i programima osnovnog i srednjeg obrazovanja nij zastupljeno učenje iz muslimanske istorije, književnosti, umjetnosti.
- Od 245 autora u osnovnom obrazovanju 238 su Srbi, 4 Muslimani i 3 Albanci.
- Od 132 autora u srednjem obrazovanju 129 su Srbi, 2 Albanci, 1 Persijanac.
- Od ove školske godine prosvetni radnici moraju potpisivati lojalnost Republici Srbiji da bi zadržali svoja radna mjesta.
- U osnovnim i srednjim školama u najvećem broju slučajeva direktori su Srbi. Tako npr. na području opštine Prijepolje od 13 osnovnih i srednjih škola samo u dvije su Muslimani, a u Tutinu u kojem živi 97 % Muslimana u 3 škole su direktori Srbi a u jednoj Musliman.

- U školama u opštini Tutin uče se samo 2 strana jezika i to : ruski u 99 odeljenja sa 2.502 učenika i francuski u 8 razreda sa 252 učenika. Engleski, nemački... se ne izučavaju.
- Sva javna glasila (lokalni listovi i 4 lokalne radio stanice) su pod kontrolom režima vladajuće stranke. Direktori i urednici javnih glasila su Srbi.

Ustavno - politička prava

- Zabrana upisa u knjigu gradjana za Muslimane koji se doseljavaju. Npr. u Novom Pazaru ima 12.000 takvih lica.
- Zabrana sticanja državljanstva povratnicima iz Turske.
- Zakonom o prometu nekretnina Muslimani ne mogu kupovati nekretnine (kuće, zemljište) bez saglasnosti Republičke komisije pri Skupštini Republike Srbije.
- Zakonom o lokalnoj samoupravi Skupštine opština ne mogu promijeniti naziv naseljenog mjesta, ulice... bez suglasnosti odgovarajućeg Ministarstva Republike Srbije.
- Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije, Sandžak je izdijeljen na dva regiona tako da u njima Muslimani čine manjinu.
- Nijedan od sandžačkih gradova nije centar regiona.
- Na prijedlog Republičkog javnog tužioca pokrenut je postupak za zabranu rada Stranke Demokratske Akcije koja okuplja Muslimane. Postupak traje od decembra 1991. g.
- Muslimansko Dobrotvorno Društvo "MERHAMET" po odluci Republičkog sekretarijata od 31. 03. 1992. g. nije registrovano.
- Zbog političke aktivnosti i nacionalne pripadnosti s posla je isterana, od početka ove godine, na području Sandžaka 371 lice muslimanske nacionalnosti & (prof. Ujkan Eminović, Bisera Džidić - novinar urednik, Mujo Šukić - politikolog, Rašit Dreković - dipl. pravnik, Esad Lotinac, Djerlek Etem, Selmanović Besim... rukovodeći kadar).

Novi Pazar,

10. 09. 1992.g.

ODBOR ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

P r e d s j e d n i k
Harun Hadžić, dipl. pravnik
